

Мәйнавият — акыл күзгүсү

Нишондорларимиз

МЕХНАТИДАН ЭЪЗОЗ ТОПГАН УСТОЗ

Устоз сўзининг замирида самимилик, инсонийлик, билим ва тафаккур терапияни мавжуд. Юксак эътиқод ила шогирдлар қалбини забт этувчи ўзига хос педагогик муомала маданиятини устоз Файрат Ортиковнинг фаолиятида кузатиш мумкин. У талабаларга нафақат дарс беради, балки уларнинг қалбидаги инсонийлик, эзгулик каби фазилатлар уруғини қайдайдики, бу уруғлар бугунги кунда ўз мевасини берди.

Ф.Ортиков 1977 йилда Санкт-Петербургдаги Е.Репин номидаги рангтасвир, ҳайкалтарошлик ва меъморчиллик институтидаги таҳсил олиб қайтган, Ўзбекистон давлат санъат институтининг рангтасвир кафедраси ишлади. Мехнатсеварлиги, камтаринлиги, жонкур педагог ва ташкилотчи эканлигини намоён этиб, институт жамоаси орасида хурмат-эътибор қозонди. Кейинчалик узок йиллар давомида шу кафедрага мудирлик килиб, янги лаборатория ва бўйлмалр очди.

— Файрат Ортиков кўп йиллик педагогик фаолиятини ижод билан бирга юритиб келмоқда. Республика ва хорижий кўргазмаларда фаол иштирок этиб, асрлари мамлакат ва хориж музейлари ва шахсий коллекцияларда сакланмоқда, — дейди

Ҳалол ва самарали меҳнат инсонни улуғлайди. Орамизда ўз касбига меҳр қўйган инсонлар талайгина. Камолиддин Беҳзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти рангтасвир кафедраси доценти Файрат Ортиков ҳам ўттиз уч йилдан бўён касбига садоқатини намоён этиб, талаба-ёшларга мутахассислик бўйича сабоқ бериб келмоқда.

Мустақиллигимизнинг 19 йиллиги байрами арафасида бир гурух юртдошларимиз қатори Файрат Ортиковнинг ҳам кўп йиллик ҳалол ва самарали меҳнати давлатимиз томонидан мунособ баҳоланиб, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мурраббийси» унвонига сазовор бўлди.

Ўзбекистон Бадиий академияси академиги Саъдулла Абдуллаев. — Расом ўзбекистон давлат санъат институтини қошида 1996 йилда санъат асрларини сақлаш ва таъмирилаш лабораторияси ташкил этилишида

фаол катнашди. Талабалар ва мутахассислар учун катта кўмак бўлайтган ушбу лаборатория республикамизда ягона хисобланади. Бугунги кунда Файрат Ортиков Камолиддин Беҳзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институтидаги таҳсилатида ишлайди. Айнан оларни санъат асрларидан кўчириш амалиёти дастури каби китоблари мутахассислар томонидан келмоқда.

Айтиш жоизки, Файрат Ортиковнинг кўплаб шогирдлари айни пайтада етук ижодкор сифатида ном тарагатган. Ўзбекистон Республикаси санъат арбоблари Ортиқали Козиков, Баҳтиёр Тўраев, Шуҳрат Абдулмаликов, шунингдек сермаҳсул ижоди билан кўзга кўринган, турли дип-

лом ва мукофотларга сазовор бўлган рассомлар Ж. Усмонов, М. Исонов, М. Иргашев, Ю. Гусейнев, С. Келтаева, И. Валихўжаев, К.Бобоев, А. Аликулов шулар жумласидандир. Эътиборлиси, устоз

да яратган асарлари республика тасвирий санъатида ўз ўрнига эгадир. Унинг иходига мансуб ўзбекистон Темурийлар тарихи давлат музеидаги Умар Шайх Мирзо ибн Абусаид Мирзо портрети, Кўкон адабиёт музейидан ўрин олган Муқимий портрети санъатсеварлар эътиборини тортиб келаётir. Жонкур устозининг самарали меҳнати мунособ тақдирланмоқда. Етук мутахассисларни тайёрлашда кўшган хиссаси ва ижодий ютуклари учун ўзбекистон Бадиий академиясининг бир қатор дипломларига сазовор бўлган. «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мурраббийси» унвони устозининг хайтида унтилмас воқеа бўлди.

Халқимизда «Мехнат килган элда азиз», деган гап бежис айттилмайди. Дарҳақиқат, касбга меҳр қўйиб, сидқидилдан қилинган меҳнат албатта ўз мевасини беради. Шогирдлари ютуқларидан гурулланиш баҳтига сазовор бўлган Файрат Ортиковни баҳти инсон дейиш мумкин. Бор кучайратини, билим ва тажрибасини ёшларга ўргатиб, уларнинг моҳир мўйжалам усталири бўйиб этишишида жонбозлик кўрсатадиган фидойи устозга бундан кейинги ишларидаги хам муваффакиятлар тилаб қиласиз.

**Дилором ИКРОМОВА
Козим Ўлмасов олган сурат**

кўплаб илмий-услубий кўлланималар ва дастурлар муалифи ҳамдир. «Рангтасвир асарида нусха кўчиришдаги изчилик», «Услубий кўлламма», «Музейларда санъат асрларидан кўчириш амалиёти дастури» каби китоблари мутахассислар томонидан кенг фойдаланилади.

Ўзбекистон Бадиий академияси ижодкорлар уюшмаси аъзоси Файрат Ортиковнинг ҳар бир йўналиш-

Она бир қўли билан бешикни, бир қўли билан дунёни тебратиб турган бир пайтда эркак киши оиланинг мустаҳкам устунига айланади. Шу устун дарз кетса, дунё ва фарзанд бешиги ҳам тебранмай қолиши мумкин...

ОИЛА МУВОЗАНАТИ АҲИЛЛИКДА

Дарҳақиқат, жамиятда эркакларнинг ўрни бекиёс, аҳамияти чексиз. Ўй юмушларида, рўзгор борасида ҳам аёлларимиз шу мустаҳкам устунга сунянилар. Шу ўринда истардикки, борлигини Ватан химояси учун чоғлаган жасур ўғлонларимиз, белгина химмат ва шижоат камарини боғлаган йигитларимиз, соч-соқолига оқ инганд, қўллари дуога очилган яхшиликларвон оталаримиз омон бўлишсин.

Оиласда эркак киши аёлини, фарзандларини моддий жihatдан таъминлашни ўзининг бурчи деб билади. Шундай экан, ўзини оила устуни деб хис қилган ҳар бир эркак ҳаётини давомида ана шу бурчини адо этишилк масъулияти ҳам юланган.

Эр-хотиннинг хукуклари, бир-бира мөхр-муҳаббатлари хусусида адоқсиз рашида фикр юритиб мумкин. Ҳар бир оила — ўзига хос бир олам, унинг ўз кувончлари, ташвишлари, муаммолари мавжуд. Бу муаммолар аҳилликда, ҳамжигъатлида ечимини топиши мумкин.

Ўзбек халқи азалдан бу борада барчага ўрнак бўлиб келган. Оиласда ҳар бир кишининг ўз ўрни ва вазифалари аник белгиланган. Доно халқимиз «Ота рози — Худо рози» деб отанинг мавкеини белгилаб, «Жаннат — оналар оёғи остидадир» деб, мўътабар оналарни улуғлаши бунинг яққон далилидир.

Хозирга келиб ўзбек оиласларида юзага чиқаётган айрим муаммолар, шу жумладан ота-она ёки фарзандларнинг ўз бурчини билмаслиги ўтмиш тархи-миздан, муқаддас динимиздан бехабарлик, кўр-кўронада ўзга миллатлар маданиятида эргашиб оқибатидир.

Хулоса қилиб айтганда, эркак киши ҳаёт аబдийлигини, авлодлар давомийлигини таъминлайдиган, урфодатларимизни қадрлайдиган, келажак авлод қандай бўйлиб вояга этишига бевосита таъсир кўрсатадиган, тарбия ўчиги деб атальиш оиласда ўз ўрнига эга бўлиши лозимидир.

**Олимжон ЖАЛИЛОВ,
Юнусобод тумани
бош имом-хатиби**

Оиласда эрнинг аёлига нисбатан ўта жиддий масъулияти бор. Аёлнинг еб-ичи-

ши, кийиниши ва ўй-жой билан таъминланишига масъул эканлигини унумаслик лозим. Ислом дини оиласда мана шундай бир мувозанатни қарор топтиради: эркакларнинг зиммасига моддий таъминот ва жисмоний ҳимоядан ташқари, маънавий жиҳатдан ҳакларини адо этишилк масъулияти ҳам юланган.

Эр-хотиннинг хукуклари, бир-бира мөхр-муҳаббатлари хусусида адоқсиз рашида фикр юритиб мумкин. Ҳар бир оила — ўзига хос бир олам, унинг ўз кувончлари, ташвишлари, муаммолари мавжуд. Бу муаммолар аҳилликда, ҳамжигъатлида ечимини топиши мумкин.

Ўзбек халқи азалдан бу борада барчага ўрнак бўлиб келган. Оиласда ҳар бир кишининг ўз ўрни ва вазифалари аник белгиланган. Доно халқимиз «Ота рози — Худо рози» деб отанинг мавкеини белгилаб, «Жаннат — оналар оёғи остидадир» деб, мўътабар оналарни улуғлаши бунинг яққон далилидир.

Хозирга келиб ўзбек оиласларида юзага чиқаётган айрим муаммолар, шу жумладан ота-она ёки фарзандларнинг ўз бурчини билмаслиги ўтмиш тархи-миздан, муқаддас динимиздан бехабарлик, кўр-кўронада ўзга миллатлар маданиятида эргашиб оқибатидир.

Хулоса қилиб айтганда, эркак киши ҳаёт аబдийлигини, авлодлар давомийлигини таъминлайдиган, урфодатларимизни қадрлайдиган, келажак авлод қандай бўйлиб вояга этишига бевосита таъсир кўрсатадиган, тарбия ўчиги деб атальиш оиласда ўз ўрнига эга бўлиши лозимидир.

**Дилором ИКРОМОВА,
Козим Ўлмасов олган сурат**

Оиласда эрнинг аёлига нисбатан ўта жиддий масъулияти бор. Аёлнинг еб-ичи-

ши, кийиниши ва ўй-жой билан таъминланишига масъул эканлигини унумаслик лозим. Ислом дини оиласда мана шундай бир мувозанатни қарор топтиради: эркакларнинг зиммасига моддий таъминот ва жисмоний ҳимоядан ташқари, маънавий жиҳатдан ҳакларини адо этишилк масъулияти ҳам юланган.

Эр-хотиннинг хукуклари, бир-бира мөхр-муҳаббатлари хусусида адоқсиз рашида фикр юритиб мумкин. Ҳар бир оила — ўзига хос бир олам, унинг ўз кувончлари, ташвишлари, муаммолари мавжуд. Бу муаммолар аҳилликда, ҳамжигъатлида ечимини топиши мумкин.

Ўзбек халқи азалдан бу борада барчага ўрнак бўлиб келган. Оиласда ҳар бир кишининг ўз ўрни ва вазифалари аник белгиланган. Доно халқимиз «Ота рози — Худо рози» деб отанинг мавкеини белгилаб, «Жаннат — оналар оёғи остидадир» деб, мўътабар оналарни улуғлаши бунинг яққон далилидир.

Хозирга келиб ўзбек оиласларида юзага чиқаётган айрим муаммолар, шу жумладан ота-она ёки фарзандларнинг ўз бурчини билмаслиги ўтмиш тархи-миздан, муқаддас динимиздан бехабарлик, кўр-кўронада ўзга миллатлар маданиятида эргашиб оқибатидир.

Хулоса қилиб айтганда, эркак киши ҳаёт аబдийлигини, авлодлар давомийлигини таъминлайдиган, урфодатларимизни қадрлайдиган, келажак авлод қандай бўйлиб вояга этишига бевосита таъсир кўрсатадиган, тарбия ўчиги деб атальиш оиласда ўз ўрнига эга бўлиши лозимидир.

**Олимжон ЖАЛИЛОВ,
Юнусобод тумани
бош имом-хатиби**

Оиласда эрнинг аёлига нисбатан ўта жиддий масъулияти бор. Аёлнинг еб-ичи-

ши, кийиниши ва ўй-жой билан таъминланишига масъул эканлигини унумаслик лозим. Ислом дини оиласда мана шундай бир мувозанатни қарор топтиради: эркакларнинг зиммасига моддий таъминот ва жисмоний ҳимоядан ташқари, маънавий жиҳатдан ҳакларини адо этишилк масъулияти ҳам юланган.

Эр-хотиннинг хукуклари, бир-бира мөхр-муҳаббатлари хусусида адоқсиз рашида фикр юритиб мумкин. Ҳар бир оила — ўзига хос бир олам, унинг ўз кувончлари, ташвишлари, муаммолари мавжуд. Бу муаммолар аҳилликда, ҳамжигъатлида ечимини топиши мумкин.

Ўзбек халқи азалдан бу борада барчага ўрнак бўлиб келган. Оиласда ҳар бир кишининг ўз ўрни ва вазифалари аник белгиланган. Доно халқимиз «Ота рози — Худо рози» деб отанинг мавкеини белгилаб, «Жаннат — оналар оёғи остидадир» деб, мўътабар оналарни улуғлаши бунинг яққон далилидир.

Хозирга келиб ўзбек оиласларида юзага чиқаётган айрим муаммолар, шу жумладан ота-она ёки фарзандларнинг ўз бурчини билмаслиги ўтмиш тархи-миздан, муқаддас динимиздан бехабарлик, кўр-кўронада ўзга миллатлар маданиятида эргашиб оқибатидир.

Хулоса қилиб айтганда, эркак киши ҳаёт аబдийлигини, авлодлар давомийлигини таъминлайдиган, урфодатларимизни қадрлайдиган, келажак авлод қандай бўйлиб вояга этишига бевосита таъсир кўрсатадиган, тарбия ўчиги деб атальиш оиласда ўз ўрнига эга бўлиши лозимидир.

**Олимжон ЖАЛИЛОВ,
Юнусобод тумани
бош имом-хатиби**

Оиласда эрнинг аёлига нисбатан ўта жиддий масъулияти бор. Аёлнинг еб-ичи-

ши, кийиниши ва ўй-жой билан таъминланишига масъул эканлигини унумаслик лозим. Ислом дини оиласда мана шундай бир мувозанатни қарор топтиради: эркакларнинг зиммасига моддий таъминот ва жисмоний ҳимоядан ташқари, маънавий жиҳатдан ҳакларини адо этишилк масъулияти ҳам юланган.

Эр-хотиннинг хукуклари, бир-бира мөхр-муҳаббатлари хусусида адоқсиз рашида фикр юритиб мумкин. Ҳар бир оила — ўзига хос бир олам, унинг ўз кувончлари, ташвишлари, муаммолари

Кўргазмалар

ОНА ЗАМИН
МАНЗАРАЛАРИ

Латвияда дзюдо бўйича ўюнтирилган «Golden Scare-2010» халқаро турнирида мамлакатимиз терма жамоаси иккинчи ўринга сазовор бўлди.

Спорт янгиликлари

ЛАТВИЯДАН КУМУШ МЕДАЛЛАР БИЛАН

Латвия, Россия, Ўзбекистон, Финляндия, Беларусь, Буюк Британия, Украина, Канада мамлакатлари полвонлари кураш олиб борган ушбу турнирида голиблар вазн тоифасида эмас, жамоавий беллашувларда аниқланди.

Ярим финалда канадаликларни ёнгил, голиблар учун латвиялик полвонлар билан кураш олиб борган хамюртларимиз ҳал қулуви баҳсада ракибларига имкониятни бой берид, турниринг кумуш медали билан кифояланишига мажбур бўлишиди. Учинчى ўрин Россия ва Канада терма жамоаларига насиб этди.

ВАКИЛЛАРИМИЗ – ШОҲСУПАГА ДАЪВОГАР

Чехияда спорт гимнастикаси бўйича жаҳон кубогининг тўққизинчи босқич мусобақаларига старт берилди.

Шу кунга қадар ўтказилган саккиз босқич якунларига кўра икки нафар спортчимиз жаҳон рейтингига пешқадамлар сафида бормоқда. Пекин Олимпиадаси соворинди Антон Фокин ва Луиза Галиулина турли йўналишларда машқ бажаришда халқаро мутахассислар томонидан учинчى ўринда қайд этилган.

Спортчиларимизга тўққизинчи босқич беллашувларида омад ёр бўлишини тилаб қоламиш.

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ УСТУН КЕЛДИ

Сирдарё вилоятининг Гулистан шаҳрида Баркамол авлод йилига бағишлаб ёшлар ўртасида бадминтон бўйича ўюнтирилган «Камолот кубоги» турнири пойтахтлик спортчиларга омад келтириди.

1993-1994 йилларда туғилган ўғил-қизлар ўртасида ташкил этилган турнирида Қарақалпогистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар спортчилари голиблик учун кураш олиб борди.

Кувонарлиси, мусобақалар якунида ўғил болалар ўртасидаги баҳсларда голибликни пойтахтлик Артём Саватигин кўлга киритган бўлса, шахримиз қизлари ҳам бошқалардан устун келишиди.

Хар уччала ўрин пойтахтимиз вакилларига насиб этганлиги ўтиборга лойикдир. Мурасасиз беллашувларда Мария Галина биринчи, Элина Миргазутдинова иккинчи, Анна Хуршудан учинчى ўринни кўлга киритишиди.

Умумжамоа ҳисобида ҳам Тошкент шаҳри жамоаси биринчи ўрин эгасига айланди. Иккинчи ва учинчى ўринлар Андикон ва Қашқадарё жамоаларига насиб этди.

Акбар Йўлдошев

МУАССИС: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир
Акмал АҚРОМОВ
Манзилимиз: 100029,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32

Серқуёш она заминимиз барчамиз учун мукаддас. Бу борада ижодкор аҳли ўз муносабатини турлича намоён этади. Шоирлар шеъру ғазалларда мадҳ этса, хонандаю созандалар қўшиқларда кўйлади. Мўйқалам устаси бу туйгуни яратган асарларида акс эттиради.

«Софлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармасида Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби Александр Батиковнинг «Деразадаги кўёш нури» деб номланган шахсий кўргазмаси ташкил килинди. Кўргазмада муаллифнинг натюроморт, пейзаж, ижодий портрет жанрларида ишланган 30 дан ортиг энг сара асари намойиш этилди.

Александр Батиков болалигидан тасвирий санъатга меҳр кўйган. Рассомчилик

колледжида таҳсил олиб, мусавирилик санъати сирларини қунт билан эгаллади. Ўқиши билан бирга Ўзбек Миллий академик драма театрида меҳнат фаолиятини бошлаб, хозирда ҳам шу ерда ишлаб келмоқда.

Йиллар давомиди А.Батиковнинг ижоди сайқаллабид бормоқда. Faufur Ғуломномидаги матбаа ижодий уйи томонидан нашр этилаётган китобларни ҳам беzaш ишларида фаол қатнашмоқда.

Рассом бир қанча бадиййойиҳалар муаллифи хамдири. Ўзбекистон Бадиййойиҳалар миёнаси аъзоси Александр Батиков 2003 йилда Ўзбекистонда хизмат кўрсаттан маданият ходими унвонига сазовор бўлган.

Бугунги кунга келиб мўйқалам устасининг ижод тўпламидан акварель этюдлари, гравюра, пейзаж ва бошқа жанрларга оид бир неча юздан ортиқ ишлар ўрин олган. Рассом кўчма кўргазмаларнинг доимий иштирокчиси. Унинг асарлари Германия, Финляндия, Россия, АҚШ, Украина, Венгрия давлатларида бўлиб ўтган халқаро кўргазмаларда намойиш этилган.

Гулором ҲАМИДОВА Алексей Попов олган сурат

**ОЗ-ОЗ ўҶГАНИФ
ДОНО БЎЛУР**

МАШРИҚЗАМИН – ҲИҚМАТ БЎСТОНИ

«ФАРОЙИБ УС-СИФАР»ДАН

Бу чаман ичра хазон
сарсаридин сарв қиби,
Фами йўқ тузлук ила
кимки шиор этти сабот.

Домдин йўқ чораси ҳар
кушки, бўлғай донадўст.

Айб эрурким, аҳли дониш
қилса нодон бирла баҳс.

Ориф эрмас ҳар қишиким
қилса ирфон бирла баҳс.

...ранж чекмаса ҳаргиз
муяссар ўлмас ганж.

Агар қишига чекиб ранж,
ганж бўлди насиб,
Деса бу ганжни асрой,
йўқ андин ортуқ ранж.

Кишики нақдини вазн
айлабон қилур мадфун,
Бу фуссанждур, олган
қиши – фароғатсанж.

Илон қиби, не ажаб,
ганж асрраган қишининг
Ҳамиша комида гар заҳр
эрур, танида шиканж.

Бор муайянким, бўлур
беморлар нозукмизож.

Ҳеч ким вайронадин ганж
истамас ҳаргиз хирож.

Топарлар ерда заҳмин
сайд қонидин нишон кўргач.

Эрур чун олам ичра жоҳ
фоний, яхши от бокий,
Бас, эл комин раво айла
ўзунгни комрон кўргач.

Ҳавас ишқ айлаган озода,
кечкил бу хаёлингдин –
Ки, чиқмас бу тикан кўнглунгда
ногаҳ устувор ўлғач.

Қани Хотам, қани Қорун,
қани Жамшиду Афридун?
Бас эҳсон қил санга гардундин
адно эътибор ўлғач.

Фурури жаҳл жоми бирла масти
ўлмаки, ўлмақдур,
Маозаллаҳ бу майға чарх
давридин хумор ўлғач.

Шамъ равшанроқ бўлур
торин паришон айлагач.

Ўлтутур махрамни сulton
ганж пинҳон айлагач.
(Давоми бор)
Эргаш очилов тайёрлади

ДИОКСИНДАН
ЭҲТИЁТ
БЎЛИНГ

Диоксин хлор ва унинг ҳосиласи қатнашадиган саноат ҳисобланади. Бу қозоғ, мато, ўғит ва пестицидлар ишлаб чиқарувчи корхоналариди.

Диоксин синайрамизда мавжуд бўлган зарарли моддалар орасида энг заҳарлиси. Масалан, диоксин заҳарли моддаларидан бири сианни қалидидан 67 минг марта заҳарлироқиди.

Диоксин моддалари поливинилхлорид – дераза, эшик, панел, газланган ичимликлар учун идиш, сунъий чарм, қадоклаш материаллари ишлаб чиқариладиган пластмасса таркибида бор.

1,2-дихлоретапларни кўп микдори чиқинди ёкинш корхоналари, шунинг учун туманинг сув ҳавзаси, тупрок ва атмосферага тигина ишлаб чиқариладиган чиқинди.

Атрофа диоксинга таъсири ҳали охирига ўрганилмаган, чунки унга таркибида ишлаб чиқариладиган чиқинди.

Диоксинга таъсири ҳали охирига ўрганилмаган, чунки унга таркибида ишлаб чиқариладиган чиқинди.

Диоксинга таъсири ҳали охирига ўрганилмаган, чунки унга таркибида ишлаб чиқариладиган чиқинди.

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

ратон касаллигини қўзғатиш кучига эга, наслнинг патологик ўзгаришига олиб келади.

Диоксиндан ўзимизни ҳимоя қилишимиз мумкин. Ушбу модда бор бўлган озиқ-овқатларни истеъмол килишини камайтириш лозим. Диоксин ёт тўқималарида чигалиди. Шунинг учун туманинг сув ҳавзаси, тупрок ва атмосферага тигина ишлаб чиқариладиган чиқинди.

Яна бир қизик кузатувга эътибор беринг. Қишлоқ уйларидан шаҳардагига нисбатан чанг икки баробар кўпроқ учб юради. Бунга ажабланмаса ҳам бўлади, чунки гилам чанг ийгади.

Яна бир қизик кузатувга эътибор беринг. Қишлоқ уйларидан шаҳардагига нисбатан чанг икки баробар кўпроқ учб юради. Бунга ажабланмаса ҳам бўлади, чунки гилам чанг ийгади.

Чанг ийганинг таркибида ишлаб чиқариладиган чиқинди.

Чанг ийганинг таркибида ишлаб чиқариладиган чиқинди.